

ΕΝΟΤΗΤΑ 19

Από την 3^η Σεπτεμβρίου 1843 έως την έξωση του Όθωνα (1862)

Η καθιέρωση της συνταγματικής μοναρχίας

- Με το σύνταγμα του 1844 θεσπίστηκε το πολίτευμα της **συνταγματικής μοναρχίας**.
- Σύμφωνα με το σύνταγμα:
 - Τη **νομοθετική** εξουσία ασκούσαν ο **βασιλιάς**, η **Γερουσία** (μέλη διορισμένα από τον βασιλιά, ισόβια) και η **Βουλή** (μέλη εκλεγμένα από τον λαό).
 - Την **εκτελεστική** εξουσία ασκούσε ο **βασιλιάς** μέσω των **υπουργών** που διορίζε ο ίδιος.
 - Τη **δικαστική** εξουσία ασκούσαν οι **δικαστές** (διορίζονταν από τον βασιλιά).
- Το σύνταγμα του 1844 είχε και φιλελεύθερα στοιχεία:
 - **Ισότητα** απέναντι στον νόμο
 - Απαγόρευση της **δουλείας** και των **βασανιστηρίων**
 - Ελευθερία **γνώμης** και **τύπου**
 - Προστασία της **ιδιοκτησίας** κ.ά.

Η διαμάχη αυτοχθόνων – ετεροχθόνων

- Στη διάρκεια της Εθνοσυνέλευσης που προετοίμασε το σύνταγμα του 1843 εκφράστηκε έντονη αντίθεση ανάμεσα στους **αυτόχθονες** (Ελληνες γεννημένους στα όρια του ελληνικού κράτους) και στους **ετερόχθονες** (Ελληνες γεννημένους σε περιοχές εκτός του ελληνικού κράτους).
- Οι αυτόχθονες διαμαρτύρονταν γιατί οι ετερόχθονες καταλάμβαναν θέσεις στη δημόσια διοίκηση.
- Μετά τις πιέσεις των αυτοχθόνων αποφασίστηκε:
 - Οι ετερόχθονες **να μην καταλαμβάνουν θέσεις** στη δημόσια διοίκηση (εκτός από την εκπαίδευση και τον στρατό).
 - Οι ετερόχθονες να εκλέγονται βουλευτές μόνο **σε οικισμούς ετεροχθόνων**.

Η λειτουργία του πολιτεύματος

- **Θετικά** στοιχεία στο σύνταγμα του 1844:
 - Η καθιέρωση **κοινοβουλευτικών** θεσμών (Βουλή)
 - Τα **φιλελεύθερα** άρθρα
- **Αρνητικά** στοιχεία:
 - Οι **υπερεξουσίες** του βασιλιά (νόθευαν τον δημοκρατικό χαρακτήρα του πολιτεύματος)
 - Τα κόμματα **δεν** ήταν επίσημα αναγνωρισμένα
- Στις εκλογές του 1844 χρησιμοποιήθηκαν αθέμιτα μέσα (καλπονοθεία, εκβιασμοί, χρηματισμοί) κυρίως από το γαλλικό κόμμα (Ι. Κωλέττη), που κέρδισε τις εκλογές.
- Κωλέττης και βασιλιάς συνεργάστηκαν **παραβιάζοντας** το σύνταγμα

Μεγάλη Ιδέα και αλυτρωτισμός

- **Μεγάλη Ιδέα**: Η άποψη ότι, για να αναπτυχθεί η χώρα, θα έπρεπε πρώτα να συμπεριληφθούν στο ελληνικό κράτος περιοχές με αλύτρωτους ελληνικούς πληθυσμούς, που βρίσκονταν στην οθωμανική κυριαρχία και να επανασυσταθεί η Βυζαντινή αυτοκρατορία.
- **Αλυτρωτισμός**: Η πολιτική που στόχευε στην ένταξη των Ελλήνων και των εδαφών, στα οποία κατοικούσαν, στο ελληνικό κράτος.

- **Η Μεγάλη Ιδέα:**
 - Διατυπώθηκε από τον Κωλέττη στην Εθνοσυνέλευση το 1844.
 - Έγινε αποδεκτή από την ελληνική κοινωνία.
 - Υιοθετήθηκε ως επίσημη κρατική πολιτική μέχρι το 1922.
- Η άλλη άποψη (Αλέξ. Μαυροκορδάτος):
 - Πρώτα οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας και μετά εδαφική επέκτασή της.

Ο Κριμαϊκός πόλεμος (1854-1856) και ο ελληνισμός

- Ρωσοτουρκικός (Κριμαϊκός) πόλεμος το 1854.
 - Στο πλευρό του Σουλτάνου (Τουρκίας) συμπαράσχθηκαν η Αγγλία και η Γαλλία.
 - Ο πόλεμος μεταφέρθηκε στη χερσόνησο της Κριμαίας.
- Στην Ελλάδα:
 - Ο Όθωνας και άλλοι Έλληνες είδαν τον πόλεμο ως ευκαιρία για την επέκταση της Ελλάδας.
 - Έλληνες στρατιωτικοί οργάνωσαν εξεγέρσεις στη **Θεσσαλία**, στην **Ήπειρο** και στη **Μακεδονία**.
 - Οι Άγγλοι και οι Γάλλοι **απέκλεισαν τον Πειραιά** (1854-1857) απαιτώντας από την Ελλάδα ουδετερότητα.
 - Τα τρία παλαιά κόμματα (αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό) έχασαν τη δύναμή τους και την επιρροή τους στους πολίτες.
- Ο Κριμαϊκός πόλεμος έληξε με ήττα της Ρωσίας.
- Ο Σουλτάνος, πιεζόμενος και από τις Δυνάμεις, προχώρησε σε μεταρρυθμίσεις (**Χάτι Χουμαγιούν**, 1856) με στόχο τη διασφάλιση της ισότητας όλων των υπηκόων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Η έξωση του Όθωνα

- Νέοι πολιτικοί με φιλελεύθερες ιδέες εκτιμούσαν ότι η εξουσία του Όθωνα δεν είχε να προσφέρει τίποτα στη χώρα.
- Την περίοδο 1859-1862 η αντίδραση κατά του Όθωνα ενισχύθηκε και ξέσπασε επανάσταση στο Ναύπλιο (Ναυπλιακά).
- Τον Οκτώβριο 1862 στασίασε και η φρουρά της Αθήνας.
- Ο Όθωνας κηρύχθηκε **έκπτωτος** και **εγκατέλειψε** τη χώρα.

Ερωτήσεις

1. Ποιο πολίτευμα θεσπίστηκε με το σύνταγμα του 1844;
2. Από ποιους ασκούσαν οι εξουσίες (νομοθετική, εκτελεστική, δικαστική), σύμφωνα με το σύνταγμα του 1844;
3. Ποια θετικά στοιχεία μπορείτε να διακρίνετε στο σύνταγμα του 1844;
4. Ποια αρνητικά στοιχεία μπορείτε να επισημάνετε στο σύνταγμα του 1844;
5. Τι είναι η Μεγάλη Ιδέα και ο αλυτρωτισμός; Ποια άποψη διατυπώθηκε στον αντίποδα της Μεγάλης Ιδέας; Ποιοι διατύπωσαν τις απόψεις αυτές;
6. Πώς ενεπλάκη η Ελλάδα στον Κριμαϊκό πόλεμο; Ωφελήθηκε ή ζημιώθηκε;
7. Τι είναι το Χάτι Χουμαγιούν (1856);
8. Για ποιους λόγους νομίζετε ότι υπήρξαν αντιδράσεις κατά του Όθωνα, που οδήγησαν στην έξωσή του;